

Josip Mantuani
muzejki ravnatelj
Ljubljana, Jugoslavija

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 50 cent. — Oglasi strokovnih, znanstvenih, literarnih in vabila po L 1.20, oglasi denarnih zavodov mm po L 2.— Mali oglasi po 30 cent. beseda, najmanj pa L 3.— Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Katoliška cerkev in vprašanje miru med narodi

Med dogodki prošlega leta v mednarodnem življenju, ki so vzbujali večjo pozornost, sta bila spora, do katerih je prišlo med Vatikanom in dvema slovanskima državama: Čehoslovaško in Jugoslavijo.

Vzroki ali povodi za ta spora so znani. Za spor s Čehoslovaško je bil v proslavi češkega bojevnika in cerkvenega reformatorja Jana Husa iz 14. in 15. stoletja, ki ga narod češki slavi kot najsvetlejšo pojačo v svoji zgodovini srednjega veka. Že ob pripravah za to proslavo so bili vatikanski krogi vznemirjeni, ker smatrajo Husovo delovanje na indeksu kot razkolniško in nasprotno katoliški cerkvi. Pred proslavo je prišel med Vatikanom in dvema slovanskima državama: Čehoslovaško in Jugoslavijo.

Povod za spor z Jugoslavijo je pa dalo vprašanje zavoda sv. Jeronima v Rimu. Z rapalsko pogodbo, sklenjeno med Italijo in Jugoslavijo, so bile tej poslednji priznane pri upravi zavoda iste pravice, kakor jih je uživala pokojna Avstrija. Vatikan pa se je postavil na stališče, da jugoslovenski državi ne more priznati teh pravic, ker da je tudi uprava zavoda, — in ne samo duhovno vodstvo, — zgolj cerkvena stvar. Sledilo je živahno preprkanje med vatikanskimi glasilci in jugoslovenskimi tiskom. Vatikanski državni tajnik je baje odklonil občevanje s predstavnikom Jugoslavije pri Vatikanu, dr. Jem Smolako. Le-ta je hitel v Beograd na poročanje in se na to zopet povrnil v Rim, a potem je zapustil večno mesto, kakor se zdi, definitivno. S tem je napetost dosegla svoj višek.

V resnici pa niso bile niti pretrgane ne glede čehoslovaškega, niti ne jugoslovenskega spora. Kar se tiče prvega, se glasijo vesti, da je na obeh straneh resna volja za mirno in prijateljsko poravnavo spora. Zadnja poročila zatrjujejo, da je čehoslovaška vlada solidarna v uverjenju, da je v interesu države, da se stvar likvidira na način, zadovoljiv za obe strani. Podčrtujemo besedo "solidarna" s ozirom na dejstvo, da je čehoslovaška ljudska (katoliška) stranka sestaven del vlade, iz česar se more sklepati logično, da vlada v vladi soglasje glede vprašanja rešitve tega spora. Ker se z druge strani zatrjuje, da je tudi na vatikanski strani razpoloženje za mirno poravnavo, je pričakovati opravičeno, da se skoro vzpostavi diplomatski odnosi med sv. stolico in čehoslovaško državo ter da skoraj imenovan nov diplomatski zastopnik Vatikana pri čehoslovaški vladi.

Spor z jugoslovensko državo pa je — če so zadnja poročila v skladu z dejstvi — že poravnano povoljno. Glasom teh vesti je sv. Stolica odnehala od gori omenjenega odklonilnega stališča ter priznava jugoslovenski vladi pravico do uprave zavoda sv. Jeronima. Če ima ta vest realno podlago, ima ta korak Vatikana veliko pomembnost ne le za ta konkretni sporni slučaj, marveč tudi za bodoče odnose med Vatikanom in Jugoslavijo. Kajti gotovo je, da more mirna poravnava spora zaradi zavoda sv. Jeronima povoljno vplivati na bližnje nadaljevanje pogajanj za sklep konkordata, za uredbo odnosov med katoliško cerkvijo in državo.

Tretje vprašanje, ki mu sledi vsa evropska javnost z največjo pažnjo, ki pa nima svojega izvora v današnjih dneh, marveč čaka na rešitev že nad 50 let, je takozvano "rimsko vprašanje", razrešitev napetosti med Vatikanom in italijansko državo radi položaja, ki sta ga ustvarila zasedba Rima po italijanskih četah v letu 1870 in odprava papeške države. O pomembnosti in posledicah tega spora smo govorili v večerjšnjem uvodniku. Omenili smo tudi, kako je italijanska vlada jela stremeti po likvidaciji "rimskega vprašanja". Iz izjav uradnega vatikanskega glasilca "Osservatore Romano", ki smo jih tudi citirali, pa je razvidno, da je tudi na vatikanski strani povoljno razpoloženje za rešitev nadpolstoletne napetosti.

Kot Slovani in kot katoliki moremo le z zadovoljstvom spremljati ta stremeljenja po prijateljskih odnosih med glavarjem katoliške cerkve in dvema slovanskima državama, ki jima je prisojena to-li važna vloga v politični uredbi srednje Evrope. Istotako moramo kot Slovani in državljani Italije že-

leti, da se razmerje med Vatikanom in to državo uredi v smeri dobrih odnosov. Kajti predobro se zavedamo neizmerne moralne sile, ki jo predstavlja glavar katoliške cerkve na duševno razpoloženje ljudstev — pa tudi nekatiških. Zavedamo se, kako more papeževa avtoriteta vplivati tudi v posvetnih stvareh: na meddržavno in mednarodno življenje, koliko more prispevati k mirnemu poravnavanju sporov med državami ter prispevati k zagotovitvi miru.

Toda ob tej priliki se nam zdi primerno in umestno, da ob vsem spoštovanju pred duhovno veličino papeške oblasti in avtoriteto glavarja katoliške cerkve opozorimo na velik resnico, ki jo vedno naglašamo na naslov državnikov. In ta resnica je, da za zagotovitev miru, ki po njem hrepeni človeštvo, ne zadostujejo pogodbe in sporazumi med državami, dokler ne zadobijo sankcije od strani dotičnih narodov. Tudi narodi se morajo pomiriti med seboj! A to je možno le na podlagi medsebojne pravičnosti, strpnosti in dobrohotnosti. Spoštovanje medsebojnih pravic, jamstvo vsakemu narodu in narodnemu odločku za svobodno razmah svoje bitnosti: to je kardinalni predpogoj za zagotovitev miru med narodi in državami. Zato je naša iskrena želja, da bi glavar katoliške cerkve razvijal svoj avtoritativni vpliv tudi v tej smeri: za praktično izvajanje načela nacionalne pravičnosti in strpnosti v duhu sodobne demokracije.

Fred otvoritiljo zbornice

RIM, 13. Odbor parlamentarne večine se bo sestel v petek in bo razpravljal o bodočem delovanju v zbornici.

Kot je že bilo javljeno, se zbornica sestane v soboto ob 15. uri. Prva seja bo kratka in je namenjena počastitvi spomina pokojne kraljice-matere. Kot prvi bo govoril predsednik zbornice, on. Casertano, za vlado pa bo baje govoril notranji minister, on. Federzoni. V znak žalovanja se tri naslednje dni se ne bodo vršile. Dvorana bo ostala za 15 dni žalno opremljena.

Sedanje zasedanje zbornice ne bo trajalo več kot dva tedna, vendar pa bodo prišle na dnevni red razprave o važnih vprašanjih.

Ratiifikacija locarnskih pogodb bo gotovo dala povod obsežnejšim razpravam in bo najbrže ministrski predsednik Mussolini podal sliko zunanjega položaja. Zbornici so predloženi tudi načrt o preustroju vojske in o cerkveni reformi. Poleg tega pa bo finančni minister grof Volpi, podal poročilo o izidu londonskih pogajanj za poravnavo italijanskega vojnega dolga napram Angliji.

Načelnik vlade je večerj razpravljal o bodočem parlamentarnem delu z državnim podtajnikom v ministrskem predsedstvu, on. Suardom, z notranjim ministrom Federzonijem ter z ministrom Giuriantijem in Di Scaleo.

Nov fašistovski dnevnik

RIM, 13. Tiskovni turad fašistovske stranke poroča, da bo dnevnik "Giornale del Veneto" v Benetkah z dnem 15. t. m. prešel v fašistovske roke. Na sestanku, ki se je vršil na ravnateljstvu fašistovske stranke je on. Olivi, zastopnik družbe "Aquila", ki je do sedaj izdajala list, ponudil izročitev vseh akcij fašistovski stranki. Ponudba je bila soglasna sprejeta. Glavni tajnik fašistovske stranke Farinacci je imenoval za člana upravnega sveta comm. Umberta Guglielmotti.

N zgrade na morju radi slabega vremena

BENETKE, 13. Preteklo noč je temperatura močno padla. Začelo je snežiti, a kmalu je pritisnil zelo močan ledenomrzol veter, ki je razgnal oblake in zelo razburkal morje. Danes okoli 11. ure je majhen potniški parnik, ki je plul v bližini kanala S. Francesco Del Deserto, radi silnega viharja in ker se je hotel oniti nekaterim tribiškim čolnom, nasedel na sipino pri otočju Madonna del Monte. Med številnimi potniki na parniku je nastala precejšnja panika, ki se je pa polegla, ko je posadka prepričala potnike, da ni nikake nevarnosti. Iz Benetk je bil odpoklan na pomoč parnik, toda radi viharja in valov se je moral vrniti predno je dospel do cilja. Šele pozneje se je drugemu parniku, ki je priplul iz Burana posrečilo rešiti potnike.

Na odprtjem morju pred kanalom Navi se je potopila velika tovorna barka, naložena s peskom. Dva majhna parnika sta jo skušala zveličati na varno, tod radi viharja ni bilo mogoče privezati barke, ki se je končno nagnila in se pogreznila. Dva mornarja, ki sta se nahajala na krovu, sta se z velikim naporom rešila na neki motorni čoln.

Brezposelnost v Nemčiji

BERLIN, 13. Število brezposelnih, ki dobivajo državno podporo je v zadnji polovici minulega meseca naraslo na 1,485.931.

Protest Jugosl. vlade v Atenah radi zatiranja jugoslovenske manjšine v Grčiji

BEograd, 13. (Izv.) Jugoslovenska vlada je naročila svojemu poslaniku v Atenah, Panti Gavriloviću, da protestira pri grški vladi radi preganjanja Jugoslovenov v grški Macedoniji. Jugoslovenska vlada zahteva popolnoma nemoten kulturni razvoj jugoslovenskega elementa v Grčiji, kakor ga živi va grški element na jugoslovenskem ozemlju.

Resna bolezen Stjepana Radića

Nov Jugosl. poslanik pri sv. stolici

BEograd, 13. (Izv.) Razen seje finančnega odbora ni bilo danes v Beogradu nobenih političnih dogodkov.

Po vesteh iz političnih krogov je prosvetni minister S. Radić resno obolel, ker so se zdravniki izrazili o njegovi bolezni zelo nepovoljno. Radi tega se bo moral S. Radić najbrže za delj časa odtegniti od svojega političnega delovanja.

Namestnik ministrskega predsednika Marko Gjurjišić je danes odpotoval v Valjevo. V predsedništvu vlade je nastopil radi tega popoln zastoje, kakor je tudi v ostalem političnem življenju jugoslovenske prestolnice vladalo zatiranje, ker se praznuje danes zadnji dan pravoslavne leta.

BEograd, 13. (Izv.) V ministrtvu za zunanje stvari je danes minister ver Trifunović delj časa konferiral z zunanjim ministrom Ninčičem radi odnosov Jugoslavije napram sv. stolici. Trdi se, da bo v začetku prihodnjega meseca radi obnovitve pogajanj za konkordat odpotoval v Rim poslanik v Bernu Miljutin Jovanović, ki je določen za naslednika poslanika Smolake. Poslanik Janjić ostane še nadalje prvi delegat za pogajanja o konkordatu z Vatikanom.

Svrha Pašičevega potovanja v Francijo

BEograd, 13. (Izv.) Današnja "Riječ" javlja, da se potrjuje vest, da ni dosegel minister Stojanović v Parizu glede jugoslovskega vprašanja nobenega uspeha. V zvezi s tem dejstvom se spravlja potovanje Nikole Pašića v Monte Carlo, kateri da bo v tej zadevi zastavil svoj osebni vpliv. Danes je odpotoval v Monte Carlo tudi Laza Marković.

Načelnik pripraviljenost Jugoslavije za sklenitev varnostnega pakta med državami na Balkanu

BEograd, 13. Večerajšnje "Vreme" prinaša brzojavko iz Aten, da je na znanem sestanku dr. Ninčiča ter bivšega grškega zunanjega ministra Rendisa došlo do razjasnitve vprašanja balkanskega pakta. Rendis je namreč na tem sestanku izjavil dr. Ninčiču, da Grška umika svoj predlog za sklep balkanskega pakta, ker Grška ni samo balkanska država, temveč tudi država Sredozemskega morja, zaradi česar ni najmerodajnejša za akcijo balkanskega pakta.

Po izjavi Rendisa je Jugoslavija prvenstveno balkanska država in pripada ta vloga predvsem njej. Na tem sestanku je bilo obenem tudi določeno, naj Jugoslavija ukrene v tej smeri potrebne korake, kadar bo smatrala trenutek za ugoden. V Atenah smatrajo, da je ta trenutek že prišel. Ves grški tisk se bavi s tem vprašanjem ter naglašja, da forsira ustanovitev tega pakta neka veselisa.

Večerj je posetil grški poslanik Polychroniades zunanjega ministra doktorja Ninčiča. Kakor izjavlja Polychroniades, mu je dr. Ninčič sporočil, da jugoslovenski poslanik v Atenah ni imel nobenega naloga pogajati se za sklep varnostnega pakta in da je mogoč k večjemu izjaviti načelno pripravljeno jugoslovenske vlade. Jugoslovenska vlada stoji na stališču, da je nemogoče sklepati nove dogovore z Grčijo, dokler niso rešena nekatera vprašanja.

LONDON, 13. Atenski poročevalec lista "Times" izve od verodostojne strani, da je bil vzrok obiska jugoslovenskega poslanika pri grškem zunanjem ministru v prvi vrsti ta, da demantira vesti, ki so v Grčiji zelo razširjene, po katerih bi bila beograjska vlada proti vsakim pogajanjem glede balkanskega pakta, in da obvesti grško vlado o mišljenju jugoslovenske vlade o tem vprašanju.

Za 100 milijonov Jugosl. taksnih kolkov ponarejenih v Nemčiji

BEograd, 13. (Izv.) Po brzojavki Zike Lazića iz Nemčije so izsledili v veliki tiskarni v Frankfurtu priprave za falsificiranje jugoslovenskih taksnih kolkov. Odkrili so za 100 milijonov takih ponarejenih kolkov, katerih pa ponarejevalci niso utegnili spraviti v promet.

Konferenca Male antante bo na Bledu

BEograd, 13. (Izv.) Konferenca zunanjih ministrov držav Male antante se bo sestala 20. februarja na Bledu.

Nemški socialisti proti vstopu v koalicio

Danes bo Luther dobil mandat?

BERLIN, 13. Na večeršnjem popoldanskem sestanku med državnim predsednikom Hindenburgom ter predsednikom demokratske in centrumške frakcije, poslancema Kochom in Febrbachom, je Hindenburg izjavil, da je treba z ozirom na sklepe centruma in demokratov storiti še en poskus za ustvaritev vlade velike koalicije. Ker po Hindenburgovem mnenju ni mogoče zavlačevati več rešitve vladne krize, je potrebno, da se položaj kar najhitreje razčisti. V prvi vrsti je treba vedeti, ako so socialni demokrati pripravljeni za sodelovanje v veliki koaliciji. Ako se tozadevna pogajanja končajo brez uspeha, bo jutri državni predsednik poveril sestavo vlade dr. Luthru.

Sinočnja seja parlamentarne frakcije socialnih demokratov se je izrekla proti sodelovanju v veliki koaliciji s 85 glasovi proti 33.

Finančni načrt francoske vlade pred finančno komisijo

PARIZ, 13. Zbornična finančna komisija je večerj popoldne pričela proučevati finančni načrt francoske vlade. Po dolgi razpravi je komisija z 22 proti 6 glasovom sklenila, da razdeli predloženi načrt v dva dela; prvi se nanaša na uravnavšenje proračuna, drugi pa na amortizacijo dolga. Poleg tega je komisija z 22 proti 5 glasovom sklenila, da bodi 3 milijarde novih denarjev služile za garancijo inflacije, kot je bilo to prvotno namenjeno in predvideno v Loucheurjevem zakonu z dne 4. decembra 1925. Sedanja vlada je pa hotela všteti te nove davke med dohodke.

Ta dva sklepa se v splošnem ne strinjata z vidiki in nameni finančnega ministra Doumerja.

Danes bo pa komisija sklepala o dveh važnih vprašanjih: o povračilu dveh milijard francoski državni banki in o novem davku na plačilne zneske.

V hodnikih zbornice se večerajšnja dva sklepa finančne komisije ne tolmači kot sovražni čin napram vladi. Mnogi člani te komisije si na vso moč prizadevajo, da bi prišlo s finančnim ministrom do sporazuma glede korakov, ki jih je treba storiti, da se doseže ravnovesje v državnem proračunu.

Herriot ponovno izvoljen za predsednika

PARIZ, 13. Danes se je otvorilo parlamentarno zasedanje. Zbornico je otvoril starostni predsednik prof. Pinarđ, ki je v svojem govoru omenjal besede kardinala Ceretija ob novem letu v Elyseju, ki je izjavil z ozirom na locarnske pogodbe, da so se ravno v Franciji našli možje, ki so mnogo do rinesčiv k ustvaritvi miru. Nato je bil Herriot s 300 glasovi ponovno izvoljen za predsednika. Oddanih je bilo 324 glasov. Centrum in desnica sta se vzdržala glasovanja.

Sovražnosti v Maroku se bodo nadaljevale

LONDON, 13. Kot vse izgleda, so maroška plemena pripravljena nadaljevati boj za neodvisnost. Pravijo, da niso Španci prav nič pridobili, ko so izkrcali svoje čete v Alhucemasu, ker bo njih položaj v tistem kraju dokaj težaven. Ker so Francozi pričeli s sovražnostmi, je več rodov pristopilo na rifovsko stran. Zrakoplovi so z bombardiranjem napravili veliko škodo v Sheshuanu, drugod pa je škoda, ki so jo povzročili le neznatna. Rifovci protestirajo proti bombardiranju vasi, v katerih prebivajo samo ženske in otroci. Protestirajo pa tudi proti uporabljanju dušljivih plinov, katerih se poslužujejo v veliki meri Španci.

Rifovci imajo baje dovolj moštva na razpolago in tudi topnostjo jim zadostuje, čeprav imajo občutno pomanjkanje municije. Vendar so pa dobro založeni z živili.

Bližnja amnistija na Bolgarskem

SOFIJA, 13. Minister za pravosodje Koulev je sprejel zastopnike tiska, katerim je izjavil, da bo sbranje v najkrajšem času razpravljalo o načrtu za amnistijo, katera bo veljala za vse zločine, ki so se izvršili tekom vstaj po l. 1923. ter tekom dogodkov v Tirmoven, ko so pristaši pokojnega Stamboljskega dejansko napadli svoje politične nasprotnike. Amnistija se bo nanašala tudi na veliko število raznih prestopkov zakona o varstvu države.

Minister je prepričan, da se bodo, ko bo amnistija stopila v veljavo, povrnil na svoje domove vsi bolgarski ubežniki, ki se sedaj nahajajo v inozemstvu.

Spiritistična žrtve

BERLIN, 13. Pri spiritistični seanci v Gelsenkirchenu je bilo sporočeno neki 15-letni deklici, da bo morala umreti tekom decembra. Ker se pa to ni zgodilo, se je deklici omračil um. Polila se je s petrolejem in se zažgala ter je umrla v groznih mukah.

Sporazum glede Italijanskih vojnih dolgov pred ameriško zbornico

WASHINGTON, 13. V zbornici predstavnikov se je danes pričela razprava o zakonskem načrtu glede odobritve pogodb, tičočih se vojnih dolgov. Demokratski poslanec Crisp, član ameriške komisije za dolgove, je v dolgem govoru opisal potek pogajanj ter obrazložil na podlagi kakšnih principov so bila zapričeta pogajanja. Na podlagi ameriških in italijanskih dokumentov je dokazoval, da pogodba glede poravnave vojnih dolgov, sklenjena med Italijo in Združenimi državami, popolnoma odgovarja plačilni zmožnosti Italije. V svojem govoru je poslanec Crisp med drugim tudi pripoznal zmožnost italijanske vlade na polju upravnega gospodarstva in v vprašanju odmerjanja davkov. Pripomnil je dalje, da se je morala Amerika zadovoljiti s to pogodbo, sicer da ne bi dosegla ničesar. Glede kritik nekaterih članov finančne komisije o notranji politiki v Italiji, je govornik končno pripomnil, da o tem vprašanju ni mogoče razpravljati.

Proti sporazumu je govoril demokrat Carter, poudarjajoč, da je pogodba neugodna za Ameriko.

Čuden položaj danskega kralja

LONDON, 13. Socijalistična vlada na Danskem je prepovedala vsem državnim funkcionarjem in vsem višjim oficirjem članstvo prostozidarskih in drugih tajnih organizacij. V civilnih in vojaških krogih smatrajo to prepoved kot kršitev ustave. V čudnem položaju je danski kralj Kristijan, ki mora kot član prostozidarske lože podpirati ukaz svoje vlade.

Politične vesti MADŽARSKI SKANDAL

Evropski listi prinašajo najrazličnejše senzacionalne vesti v zvezi s to falzifikatorsko zvezo. V Budimpešti da se pripravljajo velike demonstracije.

Važna je vest o konferenci madžarskih "legitimistov", tiste skupine torej, ki hoče Otona, sina pokojnega cesarja Karla, posaditi na madžarski prestol. Razpravljali so, kako stališče naj zavzamejo napram Albrehtu, ki je po tej aferi tako silno kompromitiran. Legitimisti da zahtevajo, naj vlada preganja Albrehta in naj ga izžene iz dežele.

Velika važnost se pripisuje tudi avdiijenci madžarskega ministra za vnanje stvari dr. Jalkoa pri regentu Horthyju, do katere je prišlo po skupnem obisku predstavnikov antante pri ministru za vnanje stvari. Na tej konferenci kakor tudi na sledeči konferenci madžarskega poslanika v Parizu se je pretresalo vprašanje izmene madžarskih poslaničkov v zapadnih državah.

Zanimanje francoskega tiska za madžarsko falzifikatorsko afero traja nezmanjšano dalje. Poleg uradnega komunikeja prinašajo francoski listi svoje posebne vesti in komentarje. Posebno zahtevajo direkten odgovor, ali je Horthy kriv ter naglašajo, da je stvar za sosedo madžarske države zelo resna. Ne zahteva le preiskavo, marveč tudi pravično in smotreno rešitev. Naglašajo, da bo Horthyju zelo težko očistiti se od tega madeža, ki ga je prizadela ta afera. Opozarjajo na opravičeno razburjenje sosedov madžarske države, posebno pa male antante. Tudi seja Društva narodov da bi morala izreči svoje mnenje.

Poljski tisk je s početka le poročal o madžarski falzifikatorski aferi in se je izogibal vsakega komentarja. Sedaj pa stopa tudi ta tisk iz dosedanje rezerve in prinaša obsirna poročila o madžarskem skandalu. Organ krščansko-socialne stranke ugotavlja sicer, da ima poljski tisk pri pretresanju madžarske afere veliko delikatnejšo vlogo, nego ostali inozemski tisk, ker večje Poljsko in Madžarsko zgodovinske prijateljske vezi. Vendar pa naglašja, da se madžarski falzifikatorski aferi mora pripisovati mednarodna pomembnost. Razkritje falzifikatov osvetljuje kakor blisk vso nevarnost, grozečo Franciji, in pa podzemsko razvedalno delo tistih činiteljev, ki so se zakleli na maščevanje proti Franciji radi njene zmage in versailleskega mirovnega dogovora. Drugi listi naglašajo, da ima ta afera dalekosežno politično ozadje ter da so falzifikatorji hoteli omogočiti povratak nekdanjega sijaja krone sv. Stefana.

PRENOS ČEHOSLOVAŠKIH ARHIVOV Z DUNAJA V PRAGO

Edeu najpomembnejših dogodkov v čehoslovaškem arhivaratu je bilo v zadnjem času vračanje čeških arhivalij z Dunaja na podlagi posebnega sporazuma z avstrijsko republiko. Posebne važnosti je češki kronski arhiv, v katerem se nahaja n. pr. listina, s katero je cesar Friderik leta 1158. predal češkemu knezom kraljevo krono. Dalje zlata siciliska bula iz leta 1212, kakor

tudi veliko število drugih pomembnih zgodovinskih dokumentov. Iz dunajskega državnega arhiva so izročeni tudi spisi vojne kancelarije Albrehta Waldsteina. Prevoz arhivalij je zahteval veliko število vagonov, a na ogromnem delu, združenim z njihovim sprejemanjem, so sodelovali uradniki vseh čehoslovaških državnih arhivov. Na čehoslovaškem poslanstvu na Dunaju posljuje še danes posebna kulturno-zgodovinska komisija, ki ima nalogo, da proučuje tiste vire za čehoslovaško zgodovino, ki se ne morejo prenesti z Dunaja.

ERGOVSKE ZVEZE MED JUGOSLAVIJO IN ČEHOSLOVAŠKO

Praska «Tribuna» je objavila te dni članek dr. J. Uhliga o razvoju trgovskih vezi med Čehoslovaško in Jugoslavijo. Pisec ugotavlja, da so se v letu 1925. ergovske zveze znatno zmanjšale na korist Jugoslavije. Aktivni čehoslovaški saldo se je zmanjšal tekom prvih deset mesecev od 400 milijonov Kč na 300 milijonov. Tekstilni izvoz (bombaž, volna in bombažasto blago) v Jugoslavijo je sicer zadovoljiv, ali zato pada obšutno izvoz železa, strojev in konfekcije. Zaščitna carina je imela za posledico znatno manjšanje v pednih izvoznih panogah. Uvoz iz Jugoslavije je znašal za prvih 10 mesecev leta 1925. 391 milijonov Kč napram 294 milijonov Kč iz leta 1924. Polovica izvoza je obstajala v prošlem letu iz turščice.

Uvoz pšenične moke v Čehoslovaško se je sedaj podvojil. Iz teh podatkov je razvidno, da vzkupna slika medsebojnih trgovskih odnosov za Čehoslovaško ni posebno ugodna. Zato pa je za Jugoslavijo položaj povoljen. Uvoz iz Čehoslovaške v Jugoslavijo se je zmanjšal, uvoz v Čehoslovaško pa porastel, pasivnost Jugoslavije je torej znatno upadla.

stanka, ki se vrši danes zvečer ob 8.30 v društveni sobi (Corso Garibaldi 31.) — Načelnica.

DNEVNE VESTI

ZARVALA

Kakor običajno, je tudi letos ženska podružnica Solskega društva v Trstu obdarila gojence slovenske zasebne šole pri Sv. Jakobu. Podpisani si šteje v prijeto dolžnost se tem potom v imenu obdarovane mladine darovalkam in nabiralkam prav lepo zahvaliti. Hvaldelilo se je med otroke okoli štiri-sto darov, in sicer 16 otročjih izgotovljenih oblek, 96 kosov blaga za deške hlače, 78 volnenih majic, 160 kosov blaga za dekliške obleke in štirideset varov čevljev. Se enkrat vsem: prav lepa hvala in Bog plačaj! — Andrej Čok, voditelj slovenske zasebne šole v Trstu.

ZARVALA

Starešinstvo M. D. P. si šteje v prijeto dolžnost se zahvaliti tem potom gospe Marici dr. Čokovi za častno pokroviteljstvo, gospodu dr. Ivanu M. Čoku pa za poštovnovalno zanimanje o priliki naše predvčerajšnje prireditve.

SNEG

Mraz vedno huje pritiska. Burja razsaja in tuli, da je joj! Včeraj je postala nevarna tudi ljudem, ki zamaš isteže zavetja pred njo. Povsod gospodari srdita zimska gostovalka in prepriča se tako debelo obleko. Včeraj je povzročila mnogo nezgod; marsikdo je radi nje moral iskati pomoči v bolnišnici ali na rešilni postaji. Nekateri osebe so zadobile prav resne poškodbe. Da bo slika zime popolna, je včeraj popoldne začelo snežiti. Iz temnih oblakov, ki vise nad mestom, so se pričele usipati drobne snežinke, ki jih burja pridno pometa. Kljub temu so ulice deloma pobeljene. Snežilo je do pozne ure.

GOSPODARSKI VESTNIK

Izšla je prva številka s sledečo vsebino: Ob novem letu - socialna vprašanja; Hrovatin Kisist: O zavarovanju delavcev proti nezgodam na delu; Zadrugaštvu; Zadruga zveza v Trstu; Opozorilo zadrugam; dr. Agneletto Josip: Nove določbe k zadrugnemu zakonu (konec); Živinoreja; dr. G. I.: Prva pomoč v hlevu; ing. Podgornik Ant.: Primer za preračunavanje krmil za zimsko krmiljenje; ing. Čok Andrej: Ojinate tropine; ***: Klajno apno; Čebelarstvo; dr. Bobič Leopold: Zakon o čebelarstvu. (dalje); ***: Sladkorja ne bo! Mlekarstvo; — ip: Snaži mlečno posodo! Vinogradništvo; dr. Vallig Peter: Gnojenje trti; — n: O nabiranju in hranitvi kijučev in cepičev za suho cepljenje; Kletarstvo: Ušaj Just: Koliko zvepla ali koliko metabisulfiti je potrebno za žvepljanje vina; Vrtarstvo; — n: Vrtna jagode; Poljedelstvo; ing. Podgornik Anton: Setje več ovs! Domače gospodarstvo; ***: Ravnanje s svinjsko mastjo in s svinjino; Gospodarski koledar: Januar; Vprašanja in odgovori: 1. Kako odpravim vodenost mleka? 2. Kako naj se zatira krvava uš na sadnem drevju? 3. Kako odpravim penavost vina? 4. Kako odpravim duh po žveplu iz vina? 5. Kam naj se obrnem radi avstrijskih vojnih posojil? 6. Kakšno kolobarenje je primerno? Tržne cene; Gospodarski drobiž.

S to številko je stopil «Gospodarski Vestnik» v svoje četrto leto. Ni treba zopet in zopet poudarjati, kako velike važnosti je dober kmetijski list za naše kmetovalce. Število naročnikov kaže, kako se naši ljudje že zavedajo dejstva, da zaostanejo tudi pri svojem kmetijskem delu, ako ne korakajo z napredkom in ako jih ne vodi dober prijatelj in svetovalec. Mogoči so pa še vedno, ki nočejejo zapustiti svojih podedovanih običajev in navad in prav ti-le bi potrebovali v prvi vrsti dobrega vodnika. Ker je ostala cena lanske t. j. L. 10 na leto, naj se še ti pežurijo in naj si naroče «Gospodarski Vestnik», čigar uredništvo in uprava se nahaja v Gorici, Via S. Giovanni št. 6, I. na dvorišču.

Društvene vesti

— Slov. akad. društvo «Balkan». V četrtek 11. t. m. ob 20.30 se vrši redni sestanek! Tovarši naj se udeležijo polnoštevilno. Odbor.

— Mladinsko društvo «Vihava», Konkol, poziva vse one, ki so bili zastopani v vodstvu M. D. Višave, sedanjih odbor M. D. Grada, kakor tudi vse zavedne konkolčane, da se odzovejo vabilu na sejo, ki se bo vršila v soboto, dne 16. I. 26. ob 8.30 v prostorih gostilne Ferluga. — Prejšnji predsednik Danilo Stubelj.

— M. D. «Prosveta». Trst. ženski ods. Prosim vse tovarišice, da se udeležijo se-

stanka, ki se vrši danes zvečer ob 8.30 v društveni sobi (Corso Garibaldi 31.) — Načelnica.

SPORT

SPORTNO UDRUŽENJE Tehnično Vedstvo Nogometa

Uradno poročilo
Seja dne 12. januarja 1926.
Priziv Gorica: se odbije. Pojasnila pismeno.
Odobrene tekme: Obzor-Sparta 4-0; Gorica-Adria 2-2; Zarja-Volga 4-0; Magdalena-Rocol 2-2; Adria-Tommaseo 2-0; Primorje-Prosek 3-3; Jadran-Grad 3-1.
Uradno redovanje.
Redovanje objavljeno v torek 12. t. m. ali bilo uradno!

I. divizija:

Obzor	5	4	1	—	15	1	9
Adria	5	3	2	—	13	5	8
Zarja	4	2	—	—	2	7	4
Gorica	4	1	2	1	4	5	4
Prosveta	4	1	1	2	8	6	3
Volga	4	1	—	—	3	6	11
Sparta	4	—	—	—	4	4	2

II. divizija:

Jadran	4	3	—	—	1	14	7	6
Magdalena	2	1	1	—	—	6	2	3
Primorje	2	1	1	—	—	5	3	3
Rocol	4	1	1	2	5	13	3	
Adria	2	1	—	—	1	3	2	
Zarja	2	1	—	—	1	3	2	
Tommaseo	2	1	—	—	1	3	3	
Grad	2	1	—	—	1	3	4	
Prosek	3	—	—	—	1	2	4	10

Koledar turnih tekem II. Divizije
V. nedelja 17. januarja 1926. Igrišče Adria ob 10: Tommaseo-Magdalena, igrišče Adria ob 12: Zarja-Adria, igrišče Primorje ob 14: Prosek-Grad, igrišče Jadran ob 14: Jadran-Primorje. Počiva: Rocol.
VI. nedelja. Igrišče Adria ob 10: Tommaseo-Rocol, igrišče Adria ob 12: Adria-Prosek, igrišče Primorje ob 12: Zarja-Jadran, igrišče Primorje ob 14: Primorje-Grad. Počiva: Magdalena.
VII. nedelja. Igrišče Adria ob 10: Zarja-Primorje, igrišče Adria ob 10: Magdalena-Adria, igrišče Primorje ob 14: Grad-Rocol, igrišče Jadran ob 14: Jadran-Tommaseo. Počiva: Prosek.
VIII. nedelja. Igrišče ob 10: Tommaseo-Zarja, igrišče Adria ob 12: Adria-Jadran, igrišče Primorje ob 12: Prosek-Rocol, igrišče Primorje ob 14: Primorje-Magdalena. Počiva: Grad.
IX. nedelja. Igrišče Adria ob 10: Magdalena-Prosek, igrišče Adria ob 12: Rocol-Zarja, igrišče Primorje ob 12: Grad-Tommaseo, igrišče Primorje ob 14: Primorje-Adria. Počiva: Jadran.

T. V. K.

SAVEZ SODNIKOV.

Uradno poročilo
Seja dne 12. januarja 1926.
Sodniki za nedeljske tekme:
Igrišče Volga ob 14: Volga-Adria: Kras, igrišče Adria ob 14: Prosveta-Zarja: Smerdel, igrišče Obzor ob 13: Sparta-Gorica: Suman, igrišče Jadran ob 14: Prosek-Grad: Guštin, igrišče Adria ob 10: Tommaseo-Magdalena: Suman, igrišče Adria ob 12: Zarja-Adria: Smerdel.
Pozivamo ponovno vse članice, posebno S. D. Adria, naj preskrbijo dostojen prostor za oblačenje sodnikov. S. S.

Adria — Gorica 2-2

Mahne, Ušaj, Sket, Vatovec.
Tržaška «Adria» je odigrala v nedeljo v Gorici svojo predzadnje odhodno tekmo. Bila je tako še enkrat postavljena pred težko preizkušnjo, iz katere se je pa častno rešila. Mladi igralci Adrije so se bojevali z rutinirano četo goriške «Sparte», ki ima med svojimi igralci branilca, večkratnega reprezentanta jugosl. moštva.
Igra kot taka je bila prilično dobra. Nadmoč Sparte je vladala kakih 60 minut igre Adria je pa pokazala ponovno trdno voljo posameznih igralcev, ki so ji tudi priborili s trudom izenačenje. Sodnik dober, ustavil je že v kali vsako surovost igre in vodil ostri boj lepo do konca.
Na živlg sodnika gospoda Krasa, ob Obzora — Trst, se postavijo četi v naslednje formacije.
Adria: Rupena II., Počkaj, Cesar, Kocijančič, Stofla, Vrbec, Košuta I., Košuta II., Rupena I., Vatovec, Mahne.
Gorica: Radinja, Mozetič, Ujmovič, Klavčič, Molar, Ječ, Černigoj, Medvešek, Ušaj, Leban, Sket.
Gorica igra proti solncu in napade kakor vrata Adrije, dobi pa vratarja na mestu, ki z močnim strelom potisne lastne napadalce v protinapad. Toda tudi ti so pravčasno ustavljeni in že je žoga pod vrati Adrije. Polkriko Sparte strelja in žoga gre v vrata. Goal? ne. Žoga stoji na prečni beli črti in Cesar jo kot blisk požeze zopet v igro. Napad Gorice je pa še vedno pod vrati belomodrih in ta so ponovno resno ogrožena. V pomoč drame prihiti mali Vrbec, ki spravi z lepim dribliranjem četo v protinapad. Zmešnjava pod vrati Gorice obrodi nepričakovano prvi sad. Mahne reši v 23. čast Adrije. Gorica, ki si pač ni pričakovala takega uspeha gostov, prične z zopetnim obleganjem in zaporednim streljanjem v tržaška vrata, katere pa častno

in neverjetno mirno brani mali vratar, ki si je za svoje delo žel splošno odobravanje in ponovne aplauze.

Po 27. je Adria v kotu, ki ostane pa brez uspeha, ne more se pa rešiti iz lastnega polja. V 31. izrabi Ušaj priliko in zabije goal za lastno barvo. Gorica je odslej v stalni premoči. Ušaj strelja ponovno. Adria grozi drugi goal, žoga prileti v notranjo prečko vrat, a se odbije zopet v igro. Gorica pritiska odločneje in Adria je zopet v kotu a vratar blokira krasno. Polčas ostane tako neizpremenljiv. 1-1.

Po četrtnem odmoru sta četi zopet v boju. Takrat je Adria, ki prične z napadom, na katerega pa dobi takoj odgovor. Vratar belomodrih je klican zopet na delo. Strel sledi strelju. Adria se brani v strnjnih vrstah, vendar pa prebije v 18. žoga v drugi njena vrata.

Premoč Gorice narašča. Adria v obupnem položaju menja pozicije. Igra izpremeni takoj svoje lice in Adria drvi pod vrata rudečebelih.

Manjka 7. do konca tekme. Suporterji Sparte izpodbujajo lastno četo — Adria prodira osamljena na igrišču. Ob 38. zažvižga sodnik 3 krat. Goal. Vatovec izenači točke za Adrio. Sparta pritiska zadnjikrat. Tržačane v kot, ki pa ostane brez uspeha in konec dobi četi v enakem razmerju 2-2. Sv. K.

DAROVI

V počastitev spomina pok. gospoda Franca Gruden daruje g. Josip Mihelič L. 100.— za «Solsko društvo». Srčna hvala!

Ob priliki odhodne g. Brčeta se je nabralo za «Solsko društvo» L. 107 in 11 Din. 50 para.

Vesela družba Kobaričev zbrala o priliki licitacije zajče kože L. 55.05 za «Solsko društvo».

Na ženitovanj g. Josipa Obernela z gđno Karolino Placer v Lokvi nabrali veseli svatje L. 105.— za «Solsko društvo».

Vesela družba nabrala na Silvestrovem večeru L. 15.— za «Solsko društvo». Družina Gerkar daruje L. 20.— «Solskemu društvu».

Gospodarsko društvo na Proseku daruje L. 50.— «Solskemu društvu». Vsem cenjenim darovalcem srčna hvala.

Za podružnico «Sol. društva» pri Sv. Jakobu daruje ga Katica Zlobec L. 5.— Srčna hvala.

Iz tržaškega življenja

Ozadje krvave tragedije pred gledališčem „Rossetti“

Nesrečen zakon dveh mladih zaljubljenec — Brillova ljubosumnost
Krvava tragedija, ki se je odigrala predinočnjim pred gledališčem «Rossetti» in o kateri smo včeraj poročali, je vzbudila med prebivalstvom zelo globok utis, posebno ker sta ob junaka iz premožnih meščanskih rodbin. Student je sin bogatega trgovca iz Milana, Ines Boniventova pa je hči inženirja. Tragični dogodek je epilog nesrečne ljubezni, posvečene s prenašljivega zakonom. Brill in Boniventova sta se spoznala zelo mlada; oba sta imela komaj 18 let. Mlada ljubezben je kmalu vzplamtela z mogočnim plamenom. Zaupajoč v glas svojih src, ki je pogostoma varljiv, sta si zaljubljenca s privoljenjem starišev prisegla večno zvestobo pred oltarjem. Ker je imel Brill imovite stariše, ki so ga gmotno podpirali, nista mlada zakonca trpela nikakega pomanjkanja. Sprva sta se dobro razumela in bila sta srečna. Toda sčasoma so nastala med njima nespozumljenja, sprva malenkostna, potem pa čimdalje ostrejša. Mož, po naravi šibkih živcev, je postal izredno ljubosumen, mlada žena pa menda ni umevala dolžnosti in odgovornosti, ki jih je prevzela z vstopom v zakon. Sčasoma sta mlada zakonca spoznala, da nista drug za drugega, ker se ne moreta razumeti. Ker je radi vedno naraščajoče mozeve ljubosumnosti naposled postalo skupno življenje obema neznozdno, sta se ločila. To se je zgodilo pred kakimi dvema leti. Zena se je vrnila k svojim starišem, dočim se je mož preselil drugam in nadaljeval svoje študije. Toda Brill se ni mogel sprijazniti z novimi položajem. Pred kakimi štirimi meseci se je skušal zopet zblizati z ženo in od tedaj ji ni dal več miru. Prežal je na vsako priliko, da bi se sestel z njo in jo pregovoril, da bi se vrnila pod eno streho. Neprestano ji je pisaril, pogostoma jo je cele ure čakal pred njenim stanovanjem, a njegov prizadevanje je bilo zaman. Boniventova je bila preobčarana, da ne bi mogla nikoli živeti v miru, ker je preobdobno poznala njegov razdražljiv značaj; zato se ni dala pregovoriti, čeprav se je bal, da bi mož ne počel kakor nespametno dejanje. Da bi se izognila vsakemu sestanku z njim, je pred kratkim napisala vratarico, naj mu prepriča vstop v hišo. Toda Brill ni odnehal. Trdovratno je prežal na ugodno priliko in nekega dne, ko jo je srečal na ulici in videl stopiti z neko prijateljico v tramvaj, je skočil za njo in jo skušal zadržati. Pri tej priliki je postopal tako brezobzirno, da ji je strgal obleko. Mogoče bi se bilo Boniventovi zgodilo še kaj hujšega, da se niso navzočni ljudje zavzeli zanjo in jo branili. Kljub ločitvi je bil Brill še vedno silno ljubosumen na ženo. Mislil, da ima ona kako drugo ljubavno razmerje, jo je dal zasledovati po posebnih agentih. Nekega dne mu je prišlo v roke ljubavno pismo, o katerem je po podobnosti pisave sodil, da ga je pisala Boniventova. Ves iz sebe je pohitel k starišem žene in zahteval pojasnila. Stariši Boniventove so dali pregledata dotično pismo nekemu grafološkemu izvedencu in ta je dognal, da tistega pisma ni pisala Boniventova. Toda Brill se ni dal prepričati; iztaknil je drugega strokovnjaka, ki je baje potrdil njegov sum.

Predinočnjim, ko je zvedel, da se Boniventova nahaja v gledališču, ji je Brill poslal po neki osebi pismo, v katerem jo je prosil za kratek sestanek. Toda ker se Boniventova ni odzvala, jo je počakal pred izhodom gledališča, kjer je kmalu potem na tako krvoločni način dal duška svoji slepi in neubrdljivi strasti.

Stanje matere Boniventove se je tekom predpretekle noči tako zboljšalo, da so zdravniki dovolili, da je bila prepeljana domov in prepučena domači oskrbi.

Vesti z Goriškega

Ljudsko gledališče - TRG. DOM

V soboto 16. ob 21. uri in nedeljo 17. t. m. ob 16. uri se bo uprizorila Schönherjeva efektna drama v 5 dejanjih «Zena-vragu». Igra je skózinskoz prepletana a filozofijo, katere se baš ženska poslužuje, ko ljubi ali pa sovraži. Potom te filozofije je ona v stani, da ugonablja moškega, kateremu so le principi nad vse, ki pa ne zaležejo v boju z žensko, ki hoče uveljaviti svoje hotenje ter imeti svoj obulus. Vse to bomo nazorno mogli opazovati v «Zena-vragu», ki je eno najbolj posrečenih, jako efektivnih oderskih del. Uprizarja se povsod z najboljšim uspehom. V ulogah nastopijo: Mervičeva, Košuta, Malnaršič. Režira Košuta.

IDRIJA.

(Mlačna-zadužnica po kraljici Margheriti).

V ponedeljek, 11. t. m., na dan pogreba pokojne kraljice-matere Margheritite, je daroval v farni cerkvi sv. Barbare č. monsignor Mihael Arko za visoko pokojnico slovesno sv. mašo zadužnico, katere so se vdeležili vsi uradniki tukajšnjih uradov in zastopniki javnih korporacij in meščanstva, kakor tudi mnogo občinstva. Na sredici cerkve je bil postavljen katafalk, pred katerim je po končani sv. maši z asistenco dveh duhovnikov monsignor Arko opravil pogrebne obrede. Med sv. mašo so bile trgovine in vsi javni lokali zaprti. Solariji so imeli mašo v isti noči ob 8. uri. Pouk na šolah je počival ta dan in dva dni po poročilu smrti. Z dveh javnih poslopj so skozi teden dni visele zastave s črnim trakom. Prepovedane so bile te dni tudi vse javne prireditve in zabave.

V soboto 19. t. m. priredi «Izobraževalno društvo v Idriji» glasbeno dramatični večer s tremi pevskimi točkami moškega zbora in Remčevu žaloigro «Užitkarji». Da zadostimo želji občinstva, izraženi v zadnjem dopisu «Edinosti» iz Idrije, nastopimo z žaloigro kljub vselemu predpustnemu času. Dasi je igra vzeta iz življenja kmeta — užitkarja, — vendar ni pisatelj pozabil tudi na našega delavca in uradnika. Da bo naš delavec, bodoči penzionist — užitkar — videl, kakšna usoda ga čaka najbrže na stara leta, naj pride v soboto v gledališče, kjer bo lahko predokusil vse sladkosti, ki se mu obljubljuje. Da bo obisk omogočen tudi tistim rudarjem, kateri so popoldne v službi bo začetek predstave šele ob 9. uri zvečer. Vstopnice bodo v predprodaji tobakarne gospe Marije Bevk.

— Občni zbor «Telovadnega društva». Dne 9. prosinca 1926 se je izvršil občni zbor «Telovadnega društva», na katerem so bili izvoljeni v odbor sledeči bratje in sestre: Lojze Kavčič, preds.; Ivo Didič, podpreds.; Fran Karčnik, načelnik; Ladislav Božič, tajnik; Šebenik Josip, blagajnik; Olga Hribernik in Lizika Pivk, odbornici; Karel Albreht in Mihajla Tratnik, namestnika; Seljak Josip in Poljanc Fran, računska pregledovalca. Iz poročil posameznih odbornikov moremo z zadovoljstvom beležiti lepe vspehe, h katerim je pripomogla v glavnem redna in sistematična telovadba, katere se je gojila z res praviim zanimanjem. To dejstvo potrjujejo oba javna nastopa lanskega leta, katere sta vspela nad vse pričakovane lepo. Da pa je delo v telovadnici napredovalo v taki meri, se imamo zahvaliti vadiateljskemu zboru, predvsem pa našemu marljivemu načelniku bratu Karčniku. Prijeten občutek vspešno izvršenega dela napolnjuje naša srca, ki jih boli samo ena misel in ta je, da še nismo dosegli vsega. Večno delo, večna nezadovoljnost s samim seboj nam naj bo geslo vedno in povsod. Tegr se držimo ter delujemo v tem smislu dalje!

— (Občni zbor fašistovskega sindikata). V nedeljo, 10. tek. meseca se je ob 9. uri dopokladno izvršil v rudniškem gledišču občni zbor fašistovskega sindikata, h kateremu so v zadnjem času pristopili skoro vsi delavci idrijskega rudnika. Na ta občni zbor so prejšnji voditelji sindikata povabili tudi glavnega tajnika sindikatov naše province Castellani-ja; kot prevajalec na slovenski jezik pa je bil naznanjen prof. Lorenzoni. Ob 9.15 je otvoril zborovanje dosedanji tajnik Vlahovich, predstavil nazočnim provincialnega tajnika ter pripomnil, da se g. prof. Lorenzoni vsled dobrega in mogel vdeležiti tega občnega zbora in da bo tolmačil besede poročevalca g. Flander. Nato je povzel besedo prov. tajnik Castellani, ki je pričel in končal s ponik čakalo zakona, da bo moral vsak delavec biti organiziran v fašistovskem sindikatu, ampak je to že sedaj prostovoljno storilo. Omenil je, da je med sedanjim in prejšnjimi delavskimi strokovnimi organizacijami bistvena razlika, da se je preje hotelo doseči razna zboljšanja potom stavn, pasivne resistance in tako dalje; zdaj se bo pa to vršilo potom medsebojnega sporazumja med delavci in delodajalci. Zagotavljal je dalje, da se ne bo delala razlika med delavci italijanske ali slovenske narodnosti, temveč da morajo vsi imeti poleg enakih dolžnosti tudi enake pravice. Kot najvažnejša zadeva idrijskega delavstva je bila delovna pogodba, ki se mora v najkrajšem času izvesti; zato je priporočal, naj se v novi odbor izvolijo izkušene in zmogne moči, ki naj to izvedejo. Govornik je izrazil željo, da bi si idrijsko delavstvo čim preje uredilo svoje razmere, ter objubil svojo in svojih organizacij pomoč, kakor je predlagal, naj se odpošlje pozdrav ministrskemu predsedniku Mussoliniju in generalnemu tajniku vseh sindikatov Rossoniju, ter končal s pozdravom, da ga ve-

sel, da se je idrijsko delavstvo združilo v sindikalni organizaciji.

Govornikova izvajanja so na zborovalce — kojih večina gleda celo stvar še vedno s precejšnim nezaujanjem — napravila malo vtisa. Nato je g. Vlahovich predlagal, naj bi se še pred prehodom k razpravi nadaljnji toček izvolil predsednik, kakor je bil predlagan in izvoljen rudar Ivan Krasna, ki je nato pod besedo dosedanjemu blagajniku Schiaviju, da pada blagajniško poročilo. Sledila je volitev novega odbora in so bili izvoljeni v odbor štirje bivši člani sindikata, ter osem članov bivše «Federacije», kakor je bilo že preje v kompromisu določeno; in sicer izmed bivših članov sindikata: Flander Alojzij, Jazbar Anton, Stroppolo Humbert in Vlahovich Josip; od bivše «Federacije» pa: Bajc Karl, Ferjančič Anton, Krasna Ivan, Kokalj Stanko, Kokalj Franc II., Lukan Peter, Winkler Pavel ter Zakelj Matevž. Za tajnika je bil na to izvoljen dosedanji blagajnik Schiavi. Za vizorije so bili izvoljeni: Gruden Josip, Jerab Blaž in Sinkovec Matevž; za nadzornika, ki naj bi se v slučaju kake nesreče udeleževala komisij od strani delavstva sta bila izvoljena: Brus Tomaž in Rafael Tavzes. Za pobiratelj članarine se je po daljši debati sklenilo, da se naj ista odteguje mesečno od plače pri rudniški blagajni za vsakega člana, dokler se ne izjavi, da izstopi. K točki slučajnosti so se oglasili razni govorniki: glede brezposestnosti šolskega vprašanja itd. Rudar Franc Vidmar je izrazil dvom, da bi ta korak idrijskih rudarjev rodil uspehe, če pa se bo videlo, da se res nekaj dela, se bo delavstvo gotovo rado shajalo k raznim zborovanjem in če se bodo res spomnile razne obljube potem bo to važen dan v zgodovini tukajšnjega delavstva, ki ni nikdar nič drugega rahljevalo, kakor kruha in prostosti. Ob 14% je bil občni zbor ki se ga je udeležilo nekaj nad 500 oseb, zaključen. Med zborovanjem je bil ves čas navzočen tudi komisar za idrijski rudnik ing. Rizzi. — Vederemo!

— Samomor. V petek, 8. t. m., zvečer se je v neki dvorani v bližini svojega stanovanja obesil 66-letni vpokojeni rudar Franc Lapanje. Ker ni imel za ta svoj žalostni čin nobenega pravega vzroka — tičvel je pri svoji omoženi hčeri — je soditi, da si je vzjel življenje v hipni duševni zmedenosti. V njegovem žepu so našli še nekaj nad 100 ltr denarja, kar prča, da ni bilo temu dejanju vzrok ravno pomanjkanje.

PRETEPI.

V žudne navade smo prišli danes. Vsak fantovski pretep se mora tolmačiti kot boj med strankami. Če se poprimajo radi ure, strankarski boj, če radi litra vina, isto, radi dekleta isto. In potem ljudje trpe. Malokje gre za nečista, svetovna naziranja itd., kar se zdi ljudem preneurno. Gotovi ljudje pa jih nalašč isteže, oziroma se tepejo za vse druge stvari, na koncu pa se skrijejo seveda za grbo stranke, ker je tako najboljši in najbolj varno. Primerov nešteto, zlasti v krajih z mešanim prebivalstvom. Če se spro, so gotovo druge stvari, zatem seveda pa ranjenci tišče v stran-ko in je politika zraven.

IZ STRMCA.

Našo vas je objela kot po navadi zima. A prinesla nam je toliko bolj prijetne in kratkočasne dneve. Vzrok tej živahnosti je naše mlado kulturno društvo, naša čitalnica. Pred kratkim, to je 3. januarja, je naše kulturno društvo «Strmec» priredilo svojo prvo igro. Da smo pa prišli tu v Strmco do takega društvenega življenja, se moramo pred vsem iskreno zahvaliti našemu, v resnici zelo poštovovalnemu voditelju, ki nam je podal sliko pravega društvenega dela in pokazal pot, po kateri naj bi nadalje stopalo naše mlado društvo. — Predsednik.

ŽABČE PRI TOLMINU.

V soboto dne 9. t. m. 1926. je imelo naše društvo redni letni občni zbor, ki je uspel kar najbolje. Matica: Z. P. D. je poslala svojega zastopnika, ki je zbor vodil in nam dal navodila za bodoče leto.

Dnevni red: Nagovor predsednika. Bil je to domač, a iskren pozdrav vsem došlim.

Poročilo tajnice je v kratkih besedah povedalo, kaj je društvo napravilo v tem letu, kar je zmoglo. Kdor pozna društveno življenje in delo bo priznal, da je društvo marljivo delalo ves čas svojega življenja. Imelo je 32 sestankov z 22 predavanji, 3 čitanja raznih literarnih del in 7 zabavno zanimivih večerov, ki so motrili pločaj v okolici in izven nje. — Predavanja so bila najrazličnejša, od zgodovine črk in razvoja pisave do teorije socializma, od petja do dramatike in Cankarja in Veronike Deseniške.

Ženski odsek je imel 22 sestankov z enakim številom predavanj. Privedil je tudi dobro uspel. (Sad prvega so ponosne žabčiske narodne noše.)

Knjižničaripomet je znašal 102 knjigi, izmed katerih se je darovalo našim malim ob priliki Miklavževega večera 30, ki so jih bili jako veseli. Skoro vse knjige so priromale iz roke v roko nad 40 članov, tako da je stalna knjižnica 72 knjig imela redkočadeja 5 knjig v omari. Zlasti so našle razumevanja in vztrajnih bralcev knjige o čebelarstvu, ki jih je Zveza pošiljala nalašč za nas.

Blagajnikovo poročilo je izkazalo precejšen suficit, kateremu je pripomogla v glavnem ravno članarina, ker javne prireditve naše društvo ni imelo nobene. Omenjamo to zlasti z ozirom na

veseli uspeha in zadovoljni, vzlic pozni polnočni uri.

Danes, pod novim odborom, po preteku enega leta vašega dela tovariši, lahko zrete mirno in zadovoljno na svoje delo.

—Odposlanec—

Znanost in umetnost

Kralj na Betajnovi na svetofakobskem odru.

Dolgo in težko pričakovani nastop dramatičnega krožka «Citalnice» je privabil v dvorano DKD toliko občinstva kakor malokdaj. Vsi sedeži razprodani, stojišča prenapolnjena, v dvorani in na odru slavnostno razpoloženje.

«Kralj na Betajnovi» je najboljša Cankarjeva in morda tudi najboljša slovenska drama. Odlikuje se po jasnosti dejanja, lepoti jezika in ideje in po silni dramatičnosti. Fabrikant Kantor je brezobziren, krut človek, ki se hoče povzpeti na družalni lestvi za vsako ceno, zato gre «preko trupel» in «brodi v krvi», če je treba. To je njegovo načelo: Kdor hoče kaj doseči, mora biti krut in brezobziren. Po tem načelu je spravil na boben Maksovega očeta, zadušil je svojega bratrance in uničil nešteto drugih, da je zakraljeval na Betajnovi. Vse to se je že zgodilo, ko se prične igra na odru.

Kantor je doma osamljen v teh načelih in v tej kruti borbi za svoje kraljestvo. Člani njegove družine se ga boje, groza jih je njegovih zločinov. Tako je v hiši kakor v mrtvašnici. Kantorjeva hči Francka ljubi «izprijenega» študenta Maksa, zaročena pa je s posestnikom Bernotom, dolgočasnim filistrom. Ninica, Kantorjeva nečakinja, je splešeno dekle, ki slutí, da je stric umoril njenega očeta. V tej grozni slutnji živeči deklici se je naselil večer strah. Bleda je, bolelna in Kantor jo hoče vtakniti v samostan, ker se je boji.

Student Maks se vrne iz velikega mesta na Betajново, da maščuje Kantorjevo zlodejstvo. Tedaj se pričinja borba med Kantorjem in «beračem» študentom. Maks hoče porušiti njegovo kraljestvo, baš ko se Kantor pripravlja, da bo kandidiral pri državnozbornih volitvah. Betajnova mu je postala pretesna, on hoče razširiti meje svojega kraljestva.

V silnem prizoru proti koncu prvega dejanja izvabi Maks iz Kantorja, da se izda, da je zadušil svojega bratrance. Strt in zlomljen pada Kantor, njegovo kraljestvo se ruši. Vest se oglašja v njem, toda še ima moči, da jo potlačí in se vzdrži na prestolu.

V drugem dejanju se izvrši odločilna borba med Kantorjem in Maksom. Kantor se tako daleč pniža, da ponuja Maksu Francko in denar, ako ga pusti mirno kraljevati na Betajnovi. Toda Maks, ki je zanesel med Kantorjeve «sužnje» že upornost, ne omahuje niti trenotek. Kljub svoji slabosti s studom zavrača Kantorjevo ponudbo in sprejme boj za življenje in smrt. Dasiravno se zaveda svoje nezadostnosti v tem neenakem boju, dasi ljubi Francko resnično in globoko, se odloči za boj. Morda pa ravno njegova velika ljubezen do Francke je oni globlji vzrok, ki mu brani, da bi napravil podlost in se udal Kantorju. Slabič je Maks telesno, njegov duh se zaveda slabosti, malodušje ga obhaja, toda značaj je in ta značaj ga napravila resničnega junaka. In «beraški», «izprijeni» študent poniža do tal mogočnega kralja na Betajnovi in s tem obsodi sebe v smrt. Z Bernotovo puško ga Kantor ubije zunaj ponoči; tako je šel Kantor zopet preko trupla k svojemu cilju naproti.

V tretjem dejanju, ki se vrši pod vtisom zadnjega Kantorjevega zločina, vidimo zopet omahovati «kralja»; otroci in žena se ga boje, zapustiti ga hočejo. In v tem omahovanju bi Kantor skoraj pripoznal svoj zločin, toda zopet se dvigne, potlačí v sebi plemenitejša čustva. Ko peljejo mimo Bernota, cigar puško so našli zraven ubitega Maksa, se zadnjič poloti Kantorja omahovanje, nazadnje pa se dvigne in koraka tudi «preko Bernotovega trupla» naprej. Postal bo poslanec in razširil svoje kraljestvo.

Tako zmaga v tej Cankarjevi drami zlo nad dobrim, kakor se premmnogokrat v življenju dogaja.

Značajni, a slabotni Maks ne omahuje, krepki a kruti Kantor omahuje, a ne pada, ostane dosleden do konca. Na teh dveh osebnostih je drama zgrajena, vendar pa so tudi druge osebe značilne za okolico, v kateri se izvrši borba med Maksom in Kantorjem. Kralj na Betajnovi ima na svoji strani župnika, ki je pripravljen izpregledati Kantorju vse grehe in zločine, če mu sezida nov farovž in postane pristaš njegove stranke. Filistrski Bernot sanja o «tihí sreči» in komodnosti, ki «vrhu vsega tega» potrebuje še ženko. Bolj pasivno vlogo ima Ninica, ki je posebjena slaba vest Kantorjeva.

Sedaj pa k igranju. Gospod Terčič se je pokazal za izvrstnega režiserja v skronnih razmerah tesnega odra z vsjo njegovo revščino. Igralci pa so me naravnost presenetili. Reči moram, da nisem toliko pričakoval od igralskega ensemblla, ki sestoji, recimo iz diletantov z malimi izjemami.

Vsi igralci so bili izvrstno maskirani. Gospod Sila, v Kantorjevi vlogi je bil videti okruten in oblasten po nastopu in drugem dejanju, v tretjem dejanju je nekoliko padel. Sicer pa je res, da sta prvi dejanji močnejši in preseगतa na dramatičnosti zadnje dejanje. Reči pa se more, da je g. Sila ustvarjal Kantorja sprti med igro in vzbudil v gledalcih napetost, ki je trajala do konca.

G. Albert Širok v Maksovi vlogi je bil prava podoba slabotnega študenta, ki ga pa diči n omahljiv značaj. Najboljši so bili nekateri dramatični nastopi s Francko, pa tudi prizori med njim in Kantorjem so bili dobri, mestoma pretresljivi. Pri g. Široku sem opazil to, da je igral mestoma mirno, skoraj mrtvo, potem pa se je nenadoma razmahnil in podal nekatero dovršene prizore. Sicer pa je njegova igra odgovarjala Silovi.

Izmed ostalih moram pohvalno omeniti g. Gvardjančiča v vlogi župnika. Bil je skoraj vedno izvrsten. Njegova visoka postava in morda nekoliko prevelika mladost je sploščala motila občinstvo, ki

se mu je pozneje privadilo. Tudi g. Gvardjančič je ustvaril tip.

Pasivno vlogo Kantorjeve nečakinje Nine je skoraj dovršeno podala g.čna Hervatinoва. Njena igra je bila naravna, prišrna, pretresljiva.

Vloga Francke je imela g.čna Kreševičeva. Njena igra je bila dobra, bila je to resnična Francka, le škoda, da je njen glas tako šibak, da se besede izgube za one, ki niso prav blizu odra. G.čna Kreševičeva je pokazala razumevanje vloge, vidi se, da je nadarjena, zato bi bila škoda, če bi jo šibki glas ovrnil na njeni poti k umetniškemu ustvarjanju. Sicer je to pomanjkljivost, ki se da z vztrajnostjo in voljo popraviti.

G. Cesar v vlogi Bernotovi je po zunanjosti odgovarjal, toda njegova igra, še bolj pa njegov govor, sta bila preveč solska, priučena, zato je včasih motil harmonično igré.

G. Primožič (Konec), g. Silova (Hana) in g.čna Stepančičeva (Lužarica) so v svojih strasnih vlogah napravili, kar je igra od njih zahtevala. Pepček in Francelj bi morala biti bolj resna. Skupinski (ensemblski) nastopi so bili včasih neokretni, kar gre v veliki meri pripisati že omenjeni odskri revščini.

V splošnem je bil jezik dober, tudi naglaševanje precej pravilno; opozoriti pa moram na sledeče nedostatke:

Mi drugi smo vagabundi (mi drugi = noi drugi); grdo se sliši človek nam. Človek, Zandarij so ga šli ponj je grd lokalizem, v besedi ponj je že zaimek ga: ponj = po njega; pravilno je pridete ne prideste.

K sklepu še nekaj besed. — Nedeljska predstava se je ponosno dvignila visoko nad diletantstvo. V ensembllu je mnogo dobrih talentov, ki bi se lahko visoko povzpeli v igralski umetnosti, če bi se ne morali boriti z uboštvom razmer. Oder je majhen, ubog in ovira razmah. Treba bo resno misliti, da se vsaj največji nedostatki odpravijo. Dolžnost slovenskega občinstva pa je, da posečaj predstavate, ne iz usmiljenja do igralcev in dramatičnega krožka, ampak iz ljubezni do naše umetnosti, ki ima v dramatičnem krožku «Citalnice» tako dobre proizvajalce.

Ivan Vouk.

All je bistvena razlika med organskimi in anorganskimi snovmi?

Organska telesa, to so rastline, živali in človek, so zgrajena iz posebnih kemijskih spojin. V glavnem so to takozvane beljakovine, o katerih smo govorili pred kratkim. Razen tega so v živih bitjih še ogljikovi hidrati (predvsem sladkor in škrob), tošče in nekaj drugih spojin. Glavno vlogo pri vseh teh spojinah, ki jih zovemo organske spojine, igra ogljik. Poleg njega sodelujejo pri zgradbi živih bitij kisik, vodik in dušik, v zelo malih količinah še nekatere druge prvine, kakor žveplo, fosfor, železo, magnezij, toda vedno spojene z glavnim nosilcem organskega življenja, z ogljikom.

Ogljik se odlikuje od vseh ostalih kemijskih prvín po ogromnem številu in po veliki spremenljivosti svojih prvín. Število prirodnih in umetno ustvarjenih ogljikovih spojin gre v stotisoče in prekaša od daleč število znanih spojin vseh ostalih prvín.

«Organska» kemija se je zdela kemičarjem še pred sto leti docela različna od «anorganske» kemije. Do tedaj so namreč mislili, da se zamorejo organske snovi, to so take, iz katerih sestojé živa bitja, ustvariti iz prvín mrtve prirode le v živem telesu, in da je k temu potrebna takozvana življenjska sila, vis vitalis, ki se sicer drugje v prirodi ne pojavlja. To naziranje je veljalo do leta 1828, ko se je Wöhlerju posrečilo zadati smrtni udarec življenjski sili. Posrečilo se mu je namreč iz neorganskih snovi sestaviti pravo organsko snov, ki je bila prej poznana samo v živih bitjih, takozvano scamin. Z razvijajočo se kemijo se je posrečilo tekom časa iz anorganskih snovi ustvariti dolgo vrsto drugih organskih snovi, celo takih, ki se v bistvu ne razlikujejo od najbolj kompliciranih, namreč od beljakovin.

Snov živih bitij se torej nikakor ne razlikuje od snovi v mrtvi prirodi. Kljub temu pa so ohranili pojem in izraz «organska kemija», predvsem iz udobnostnih ozirov. Zelo primerno se je namreč izkazalo ločiti svojevrstno kemijo ogljikovih spojin od kemije ostalih prvín.

Ni mesta tu, da bi ponazoril to razliko med organskimi in anorganskimi spojinami. Pač pa se hočem dotakniti vprašanja, ali je bistvena razlika v kemijskih svojstvih ogljika in ostalih prvín.

Odgovor na to vprašanje je dal pred kratkim A. Stock v poročilu znanstvene družbe «Kaiser Wilhelm - Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften» v Berlinu, kjer nam je orisal tozadevne ugotovitve znanstvenih preiskav v zadnjih letih. Kakor sem že ponovno omenil, se dajo vse prvine razvrstiti v takozvani prirodni periodični sestav. Sorodne prvine zavzemajo v tej razvrstitvi sosedna mesta. Ako se torej ogljik po svojih svojstvih bistveno ne razlikuje od ostalih prvín, morajo nje mu sosedne prvine v sestavu izkazovati enakosvojstva. Gre predvsem za sledeči tri prvine: bor, silicij in dušik.

Glede dušika so že precej zgodaj odkrili veliko sorodnost. Tudi dušik tvori kakor ogljik z vodikom celo vrsto zelo hlapljivih spojin, in enako tudi razne spojine z vodikom in kisikom obenem. Dušik pa spominja na ogljik tudi po možnosti ustvarjati veržno združene skupine spojin z vodikom, in po lahkotí, s katero pridejo njegove spojine s kisikom po raznih posrednih spojinah v spojino dušika s samim vodikom. Krogotoku preosnov, ki ga poznamo za ogljikove spojine, se pridružuje sličen krogotok za dušikove spojine, le da je končni produkt pri ogljiku spojina s kisikom, ogljikova kislina, pri dušiku pa spojina z vodikom, amonijak, v skladu z mestom, ki ga zavzemata prvini v periodičnem sestavu.

Težje je bilo odkriti sorodnost med ogljikom in drugima dvema sosedoma, borom in silicijem. Po poizkusih, ki so se izvršili v zadnjih desetih letih v omejenem znanstvenem zavodu, obstoji ta sorodnost in je zelo velika. Toda vse spojine teh dveh prvín so skrajno nestalne. Z vodo se takoj združijo v kremikovo (silicijev) in v borovo kislino, na zraku pa se

večinoma takoj vnamejo. Radi tega so vse te silicijeve in borove spojine, ki kažejo sorodnost z ogljikovo kemijo, le umetni stvori laboratorija; v prirodi poznamo samo omenjeni kislini in njune soli, silikate in borate.

Ogljik se potemtakem po svojih kemijskih svojstvih ne razlikuje bistveno od sosednih prvín, temveč le kvantitativno. Primerno mestu, ki ga zavzema v periodičnem sestavu, so njegove spojine vsega krogotoka, tudi prehodne in ne samo končne, zelo stabilne, in ravno po tem se odlikuje ogljik od svojih sosedov.

Preostaja še vprašanje: Ali zadostujejo kemijska svojstva ogljika in drugih organotvornih prvín (predvsem kisika, vodika in dušika), da si z njimi razlagamo vse pojave življenja, plojenja, podedovanja, čutenja, vseh duševnih in dušnih pojavov?

Stock meni, da je to danes spričo našega znanja o ustroju atomov mogoče. Pri tem misli on na atomske modele, kakor sta jih izdelala Rutherford in Bohr in o katerih smo že tolikokrat poročali v tem kotičku. Pozitivno električno jedro vsakega atoma obkrožuje namreč po Rutherford-Bohrovi teoriji večje število negativno električnih elektronov. V spremembi v medsebojni legi, v tirnicah in hitrosti teh elektronov imamo iskati rešitev na gornje vprašanje.

Kemija se je komaj lotila tega novega polja, ki ga ji je odprla fizika zadnjih let. Kemičarju ne bi bilo treba več iskati «kemijskih» preosnov, da si razlaga na «kemijski» način, ker bi se vse bolj enostavno dalo razlagati kot učinek ravnokar omenjenih elektronov. V uvodu omenjena «življenjska» sila bi bila električnost elektronov.

S kemijskega stališča ne bi bilo potemtakem bistvene razlike med pojavi živih organizmov in pojavi v mrtvi prirodi. Prvi se odlikujejo po svoji spremenljivosti, raznolikosti in hitrosti, ki so pa le posledica svojstev ogljika in njegovih spremeljavalcev: kisika, vodika in dušika, ki pridejo lahko do veljave pri razmerah, ki vladajo sedaj na Zemlji.

Zelo verjetno pa je, da ni bilo temu vedno tako. V oni pradobi, ko je bila naša Zemlja še zelo vroča, se je moral ogljik zadovoljevati z ustvarjanjem navadnih anorganskih spojin (ogljikove kisline, ogljikovega oksida in cijanovih spojin), kakršne opazujejo še danes v solnčni atmosferi. S pojemajočo temperaturo Zemlje so se začele zgrajati bolj komplicirane ogljikove spojine. Prvi življenjski znaki so se pojavili na zemeljskem površju. In razvoj je šel dalje do višjih rastlin, do živali in končno do človeka.

Vse kaže, da je tu razvoj ogljika že dosegl svoj vrhunec. Z nadaljnjim znižanjem zemeljske temperature in s prenehanjem vode bo končalo tudi «organsko» spajanje ogljika. Pojavila se bo zopet doba, ko bo vladalo na Zemlji samo anorgansko presnavljanje, ki ga pa mi, otroci ogljika, kakor pravi Stock, razvajamo kakor smo glede bujnosti in hitrosti kemijskih preosnov, nikakor ne smatramo za življenje.

L. Č.

Gospodarstvo.

IZ URADA TRŽ. KMETIJSKE DRUŽBE.

Bakrena ali modra galica.

Ze nekoliko let zaporedoma je bil naš kmet-vinorejec kruto iznenaden in prizadet vsled napada vinogradov po peronospori in drugih sličnih boleznih na trti. Ogromna je vsakoletna škoda, katero trpi tudi naš sadjar radi močno razširjenih bolezní v sadovnjaku, provzročenihi predvsem po glivicah. Tudi žitni hrami bi bili mnogo bogatejši, če bi žito na polju ne bilo tako pogostoma napadeno po smetljanju in podobnih boleznih. Raziskovalci rastlinskih bolezní trde, da bi kmet pridelal gotovo še enkrat toliko krompirja, če bi se ohranil krompir zdrav za celo dobo razvoja.

Jasno je dokazano in ni nobenega dvoma, da je proti večini bolezní naših rastlin povzročenihi po glivicah, najboljšo bojno sredstvo modra galica.

Kotiko gospodarjev je rešila, posebno v poslednjih vlažnih letih, modra galica skoro da reče mo propasti! Treba je pa nastopiti pravočasno, boj večkrat ponoviti, biti vztrajen.

V letošnjem gospodarskem letu bo boj proti takim boleznim še težavnejši nego dosedaj. Bile so lansko leto napadene skoro vse rastline. Trosov glivic teh bolezní je polno vsepovsod po rastlinskih ostančkih. Boj bo težak. Pričeti je najbolje z bojem, še predno rastline spomladi začnejo poganjati. Pregovor pravi: «Kdor hitro da — dvakrat dal!» Če bi nikjer ne bil resničen ta pregovor, je tukaj gotovo na mestu.

(Dalje na IV. strani)

PODLISTEK

E. PHILIPPS OPPENHEIM:

Čuden slučaj gospoda Jocelyna Thewa Prevel France Magajna.

Ravnatelj je svoja dva obiskovalca suho pozdravil. Bil je to majhen mož, bledega obraza, krivega nosu in črnih svetlih las. Izgledal je kakor človek, ki ga tarejo skrbi. Svoje ime Jonas je nedavno sprnemil v Joyce, ne da bi s tem mnogo vplival na vtis, ki ga je napravilj na tujca.

«To je gospod Crawshaw,» je rekel Brightman, «ki zastopa vlado v oni zadevi, ki vam je že znana.»

Ravnatelj je okorno stisnil Crawshayu roko.

«Veseli me vas poznati, gospod Crawshaw,» je rekel, «toda nekoliko vznemirjen sem radi te vaše zadeve. Upam iz polnega srca, da bi bile vaše domneve neutemeljene. Ne maram, da se take stvari primerijo v mojem gledališču.»

«Povsod se lahko primerijo,» je Brightman vzkljnil in se pri tem skušal kazati veselega. «Mož listek ste dobili, kaj ne, gospod Joyce?»

Ravnatelj je prikimal.

«Da,» je potrdil. «Izvršil sem vse, kar

VIKTORIJA SKAPIN

je večeraj, v dobi 30. let, po kratki in mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti, mirno v Gospodu preminula.

Žalujoci soprog Josip, hčerka Jelica, stariši, bratje in sestre naznajo to tužno vest vsem sorodnikom, prijateljem in znancem.

Pogreb drage pokojnice se bo vršil v petek, 15. t. m., ob 9.30, iz mrtvašnice mestne bolnice naravnost na pokopališče na Katinaro.

TRST, dne 13. januarja 1926.

Odlikovano pogrebno podjetje Nuova Impresa, Corso V. E. III, 47.

ZAHVALA

Ob priliki nenadomestljive izgube našega nepozabnega soproga, očeta, sina in svaka

Antona Pelosa (Jurš)

izrekamo srčno zahvalo vsem, ki so na katerikoli način izkazali pokojniku zadnjo čast.

Posebna zahvala velja vsem udeležencem iz Podgrada in sosednjih vasi, g. podgrajskemu županu za nagrobni govor in g. Josipu Juračić.

VELE MUNE, 12. januarja 1926.

(140) ŽALUJOČI OSTALI.

Odlikovana in obče znana tovarna kisa

FRANC KRALJ

GORICA - Via Cappuccini Stev. 9 - GORICA

priporoča svoj naraven in po novem zakonu izdelan kis.

Cene zmerne. Postrežba točna.

Vsled nepričakovanega vala mraza se podaljša naša prodaja, ki nudi najlepšo

PRILIKO

vsled sestave

INVENTARJA

za

ZIMSKKE

POTREBŠČINE

Corso V. E. III, 16 TRST Corso V. E. III, 16

ÖHLER

ste želeli in v ložo ni nihče drugi vstopil kot čistilec.»

«Ali ni gospod Thew poskušal priti v njo?» je vprašal Crawshaw.

«Ne da bi jaz vedel,» se je glasil kratki odgovor.

Oba moža sta se poslovila in se začela šetati po dolgi veži, oziraje se proti zaprtim vratom lože. Potem sta krenila proti svojim sedežem.

«Naš prijatelj je videti skrajno zaupljiv,» je dejal Brightman muzajoče.

«Ali smo pa na napačnem sledu,» je menil Crawshaw.

«In to bomo zvedeli kmalu! Ne maram biti preveč upalno,» je nadaljeval Brightman, «toda moje pričanje je, da smo ga stisnili v kot, iz katerega ne bo izhoda.»

«Vse kar morem reči je, da se on podaja v boj skrajno hladnokrvno.»

«Na videz da. Vendar, dasi je popolnoma res, da ni poskušal dospeti v svojo ložo, nam Joyce ni povedal, kar menda tdiu ne ve, da je Jocelyn Thew trikrat posetil gledališče pod eno ali drugo pretvezo in opazil moje ljudi tam. Pol ure potem, ko je na veselici prejel vstopnico lože, mu je slednja postala tako nedosežna, kakor da bi bila obdana z zidom.»

Zavzela sta svoje sedeže v eni mnogih vrst, ki so se začele polniti. Okoli pet minut kasneje je dospel Jocelyn Thew sam. Gledališki streljaj mu je odprl vrata in nekí prodajalec programov je za enega prejel sijajno napitnico, vse to pred očmi mno-

gih, ki so ga opazovali z veliko radovednostjo, ker bilo je že splošno znano, koliko je plačal za ložo za ta edini večer. Vstopil je brez vsakega znamenja nestrpnosti, odložil plašč in klobuk in stal nekaj hipov v polnem vidiku vseh in se oziral hladnokrvno po občinstvu. Za trenutek so se njegove oči ustavile na dveh možeh spodaj in na ustnih mu je zaigral komaj viden pretek smehljaj. Stopil je v ozadje in ostal tako nekaj časa skrit oem. Brightmanove zanimanje je postalo intenzivno.

«Od tega hipa je naš,» je sepotal. «Na vsak način bi pa le rad videl, kje je skril listine. Ložo sem preiskal sam, a našel nisem ničesar.»

Jocelyn Thew je obesil klobuk in plašč na enega klinov in nekaj sekund miroval, kakor da posluša. Obrniviš končno ključ v vratih, je prijel za težko zaveso in jo preiskaval dokler ni našel neko mesto v spodnjih gubah. Z majhnim nožem je razparal tam neki šiv, potegnol iz odprtina majhen zavitek in ga bliskovito vtaknil v notranji žep svojega suknjita. Manj nego pol minute pozneje je že izpustil zaveso in odklenil vrata. Skoro takoj nato je slišal trkanje na vrata.

«Noter,» je povabil.

Vstopila sta Katarina in njen brat. Streljaj je bila oblečena v črni obleki, ki jo je vkrojil eden najfinjših francoskih modistov. Rihard je bil opravljen v uniformi aktivne službe.

Kmetje-gospodariji, preskrbite se že sedaj s tem cenjenim zdravilom za vaše rastline.

Potrebna naročila lahko napravite vsak čas in v vsaki množini pri Tržaški kmetijski družbi via Torre bianca št. 19.

FRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU ulica Torrebianca 19 Telefon 44-39

ima v zalogi:

Semena: zgodnjega nizkega in polvisokega graha iz Nemčije, rdeče okrogle in podolgate redkvice, cvetočega karfiolja, salatinde pese, radice, špinaca, salatinde glavate solate, vrzot, ter raznega poljskega in vrtnega semena iz Nemčije.

Detelje in trave raznih vrst.

Posnemalnice: tvrde "Mayfarth" za 130 l na uro.

Kmetijske orodje in stroje. Slanoreznice, plugi in razno ročno orodje.

Umeina gnojila: Superfosfat, Tomaževo žlindro, kalijevo sol in amonijski sulfat.

Krme: Orehove tropine mleto in v kosih, koruzo, ptičjo krmo, klajno apno itd.

Med. Naravni domači med na debele in na drobno.

Čepljene trte in sadna drevesa kraškega izvora.

Naše slanoreznice znamke "Mayfarth" imajo v zalogi:

V Sežani: v trgovini Goljevčev.

V Trnovem: Mlekarska zadruga, katera ima tudi v zalogi večjo izbero plugov znane tvrde "Cervinka" iz Cibaka.

Tržaška kmetijska družba v Trstu ul. Torrebianca 19.

DROBNE FINANČNE IN GOSPODARSKE VESTI

Kapital delniških družb Julijske Krajine.

«Banca Commerciale Triestina» v Trstu je v knjigi «Dati e notizie sulle società per azioni» zbrala statistične podatke delniških družb, ki imajo svoj sedež v Julijski Krajini.

S tem svojim delom je usregla onemu občinstvu, ki ga zanima povojni razvoj delniških družb naše pokrajine.

Ogrodje julijske finance, trgovine in industrije bazira na delniških družbah.

Dejniške družbe Julijske Krajine obsegajo danes nemajhen del italijanskega narodnega premoženja. One so v letu 1913 imele 242.683.360 kren osnovnega delniškega kapitala, a danes razpolagajo s 1.995.798.400 lir popolnoma vplačane glavnice.

Gibanje kapitala delniških družb nam pokazuje sledeča slika:

Leto Kapital jul. del. družb

1913. K 242.083.300

1920. L 692.439.300

1921. " 767.653.100

1922. " 806.890.900

1923. " 912.914.200

1924. " 1.279.669.600

1925. " 1.695.798.400

(do 31. avg.)

Povišanje kapitala v teh letih je bilo sledeče:

L. 1921. L 75.213.800

" 1922. " 39.237.800

" 1923. " 106.032.300

" 1924. " 366.755.400

" 1925. " 416.128.800

(januar - avgust).

Dunajske finančne vesti. Kriza, ki je tlačila avstrijsko gospodarsko aktivnost skozi celo preteklo leto, je močno zmanjšala število tvrdk.

Predvsem moremo reči to o bankah. Medtem ko je bilo na Dunaju v začetku leta 1925. — 329 bank in privatnih bankirjev, ki so imeli na dunajski borzi 1343 zastopnikov, se je sedaj zmanjšalo število tvrdk, ki izvršujejo bančne posle na 228. Število bank je tedaj padlo za 30 odstotkov, a število trgovskih tvrdk v celem letu nazadovalo za samo 10 odstotkov.

V tej panogi je bilo ustanovljenih tudi 790 novih tvrdk, medtem ko jih je likvidirano 2380. Dne 1. decembra je bilo vpisanih v Zvezi trgovcev 5674 tvrdk napram 6497 v januarju 1925. Najbolj kritična meseca sta bila september in avgust. V teh mesecih je bilo 345 oziroma 264 likvidacij, a nanovo ustanovljenih tvrdk je bilo 167 oziroma 54.

Centralna organizacija za prodajo avstrijskih kovinastih izdelkov. Dne 1. januarja t. l. se je s sedežem na Dunaju ustanovila centralna organizacija za prodajo avstrijskih kovinastih izdelkov. Organizacija se bo v prvem začetku omejevala na prodajo kovin v notranjosti države. Organizacija bo svojim članom nabavljala tudi potrebne surovine.

Rusko trgovsko zastopništvo. Ki je imelo do sedaj svoj sedež v palači dunajskega ruskega poslanstva, je kupilo pred nekaj leti zgrajeno palačo bančne komandite družbe Franz Pollak.

Gospodarski položaj Slovenije v letu 1925. V Sloveniji so spriči prevelikega dviganja dinarske veljave občutno padle cene živini in lesu, ki tvori največja izvozna predmeta. Radi tega se je zmanjšala kupovalna moč kmetijskega prebivalstva. Izmed vseh industrij so premogovniki še najbolj prosperirali. Produkcija premože je znašala v prvih 9 mesecih 1925. 1.347.564 ton, v prvih 9 mesecih 1924. 1.396.044 ton, v prvih 9 mesecih 1923. pa 1.202.772 ton. Zelezarska industrija je stala skozi celo leto slabo. Kranjska industrijska družba na Jesenicah se je morala boriti z nepremagljivimi težočami. Položaj težke industrije je izredno slab, ker je odrezana od svojih surovinskih dobavnih centrov. Nagaja ji tudi carinska politika. Tekstilna industrija je napram letu 1924 povišala število delavstva. Usnjarska in čevljarska industrija je poslovala slabše nego leta

1911, št. 278, ki je bil s neznatnimi spremembami objavljen v čl. 4. zakona-odloka 7. avgusta 1925 (glej «Gosp. vestnik» letnik 1925, št. 244), je potrebna za vpis v ta register prošnja za prefekta, kateri mora biti priložena: ustanovna lista in pravila z vsemi eventualnimi spremembami, prepis potrdila o sodni registraciji, notranji opravljenih zadrug, če ga ima, seznam vseh članov z navedbo njih poklica, ter imena in poklic odbornikov in uradnikov, ki zadrugo zastopajo odtodno opravljajo posle za njen račun. Pred vpisom zasliši prefekt posebno v to svrhu ustanovljenega nadzornega komisija, ki nadzira v prefekturni register vpisane zadruge. Proti odklonitvi vpisa zadruge se lahko pritoži na ministrstvo za narodno gospodarstvo, ki odloči končno veljavno.

Vse zadruge, ki spadajo pod opravljen odobren s kr. odlokom od 12. februarja 1911, št. 278, so podvržene nadzorstvu ministrstva za narodno gospodarstvo, katero se poslužuje v to svrhu pokrajinskih nadzornih komisij pod prefektovim predsedstvom ter centralne komisije v Rimu. Ministrstvo ima pravico pri takih zadrugah razpustiti odbor ter imenovati začasnega upravitelja, in če potrebno, razpustiti tudi zadrugo, seveda, ako so dani za to zakoniti predpogoji.

Zadruga, ki ni bila razpuščena, ampak je brisana iz prefekturnega zadrugnega registra, ne more biti ponovno vpisana pred pretekom 2 let.

Prvotno so se take produktivne in delovne zadruge mogle potegovati za javno delo ali nabavo le tedaj, ako ni proračunjeni znesek presegal 100.000 lir. Z zakonom 12. maja 1904, št. 178 je bil ta znesek zvišan na 200.000 lir in potem v letu 1919 na 500.000 lir in končno s kr. odlokom 12. februarja 1922, št. 214 na 1 milijon lir. Zadrugne ne polagajo v naprej nikake jamščine, ampak se jim pri vsakem izplačilu odtrga 5% izplačanega zneska, ki služi kot jamščina do končnega odobrenja izvršnega dela.

Za nakup večjih del so se izkazale posamezne zadruge prešibke. Zato predvideva zakon od 25. junija 1909, št. 422, skupne zadrug (consorzi di cooperative) za zakup javnih del v celi kraljevini: vsota zneskov vseh zakupov, ki jih tak zadrugi skup v istem času sklene, je lahko dvakrat toliko, kolikor vsota zakupov, ki jih lahko sklenejo vse zadrugne skupaj; posamezno delo pa ne sme presegati 5 milijonov lir.

Za ustanovitev takega zadrugnega skupa je treba dovoljenje ministrstva za narodno gospodarstvo, ki ga da po zaslišanju centralne nadzorne komisije o pridobitnih in delovnih zadrugah. Ustanovitev se dovoli s posebnih kraljevih odlokov. Proti zavrnitvi prošnje za ustanovitev je dovoljen rekuz na državnih svet. Kakor delovne in pridobitne zadruge, tako stoji tudi omenjeni zadrugi skupi pod ministrskim nadzorstvom.

VI. Priljubljenost ugodnosti.

Majhne in redke so finančne ugodnosti, ki jih uživajo zadruge v Italiji. To velja zlasti glede obdačevanja zadrug. Nekoliko boljše je glede registrskih in kolkovnih pristojbin.

Glasom čl. 228, ital. zak. so ustanovne listine ter pristopnice in izstopnice za člane proste kolkov in registrskih pristojbin. To določa zakon o registrskih taksah, priloga B, točka 48, in velja tudi za nove pokrajine, četudi ni bil čl. 228 ital. trg. zak. raztegnjen sem gor.

Posli ljudskih bank in zadrug, čijih glavnica ne presega 30.000 lir, so podvrženi čl. 65. zakona o registr. pristojbinah) v prvih 5 letih najmanjši fiksnih taks, ako so ti zavodi osnovani na načelih vzajemnosti, t. j. da dividenda odtodno obrestovane deležev ne sme presegati zakonite obrestne mere (5%), da se rezervni sklad ne sme deliti med člane in da pripade za slučaj prenehanja zavoda vse njegovo premoženje dohodelnim ustanovam.

To velja glasom zakona od 7. julija 1907, št. 526 tudi za kmetijske zadruge, kmetijske blagajne, ako se države ravnokar omejenih pogojev, dalje za kmetijske vzajemne zavarovalnice, ako vsota vseh rizikov, ki jih lahko sprejmejo, ne presega 300.000 lir.

V smislu tega poslednjega zakona niso dolžne kmetijske zadruge, kmetijske posojilnice in hranilnice in poljedelske blagajne, čijih glavnica ne presega 30.000 lir, navesti v ustanovni listini, odtodno v pravih, javnih listov, (čl. 220 trg. zak. kraljevine), v katerih se objavljajo zadrugi razglasi. Zadržuje objava v deželnem pokrajinskem uradnem listu in še ta je brezplačna. Glede objave razglasov, ki jih ne priskrbuje sodnija sama, mora odbor s prošnjo, kolka prosto, prefekturo zaprositi za objavo. Prošnji morajo biti priložene vse potrebne listine.

Dočim veljajo pristojbinske ugodnosti glede ustanovnih listin in pravih ter članskih pristopnic in izstopnic za vse zadruge, tudi za one že osnovane na podlagi starega zadrugnega zakona iz leta 1873, veljajo ostale zgoraj omenjene ugodnosti le za posebne vrste zadrug in ne prihajajo pri dosežanih zadrugah v novih pokrajinah nikjer praktično v poštev. S čl. 5. novega odloka-zakona od 7. avgusta 1925, so bile te olajšave raztegnjene tudi na Reko in njen okraj.

Nisem objavil besedit v čl. 3 in 4 odloka-zakona od 7. avgusta 1925 citiranih zakonov in odlokov, ker ne spadajo med te zgolj informativne vrstice, in tudi zato ne, ker niso za naše zadrugne razmere v novih pokrajinah še aktualni. Zbrati, uređiti in objaviti zakonske določbe glede zadrug, veljavne v starih in novih pokrajinah, je naloga posebnega članka.

Dodatek.

1. Obrazec ustanovne listine: Rep. št. Ustanovitev zadruga za vladanja Nj. Vel. po milosti božji in volji naroda kraja Italije, leta pred menoj notarjem so se zglasili gospodje, ki so se dogovorili, da osnujejo zadrugo, ter so sklenili kakor sledi:

1. Ustanovlja se v zadruga pod imenom: zadruga registrirana zadruga z (ne-) omejeno zavezo.

2. Namen zadruga je:

3. Zadruga glavnica je neomejena in jo tvorijo deleži po ki se vplačajo

4. Člani zadruga so: Iz zadruga se izključijo člani, ki: Izstop iz zadruga je dovoljen le v sledečih slučajih: 5. Zadruga je osnovana za dobo let. 6. Občne zbere sklicuje odbor potom listov, v katerih se objavljajo tudi zadrugi razglasi.

7. Glede zadrugnega poslovanja se podpisani sklicujejo na priložena pravila, ki so bila že od njih odobrena in ki se sedaj smatrajo za prečrtane. (Podpisi ustanovnikov) (Podpisi prič) (Podpisi notarjev.) (Priloga) Pravila.

Obrazec knjige zadrugnikov:

Table with columns: Tekoča št., Datum (leto, mesec, dan), Operacije (ime in priimek, očetovstvo, bivaliče, poklic, družabnika in op. o operacijah), Podpis zadrugarja in prič, Svota deležev (pod. plača in untežen), Podpisana glavnica (podpis, deleži, untežen deleži), Vplačana glavnica (d-e-je vpl., deleži, untežen deleži), Tek. št. člana (vstopilo, izstopilo, jn. št.).

«Gospodarski vestnik» št. 1.

Borzna poročila. DEVIZE: Trst, 13. jan. Amsterdam od 990.— do 1005.— Belgija od 112.— do 113.—; Pariz 91.50 do 93.— London od 120.20 do 120.40; New York od 24.70 do 24.84; Španija od 348.— do 354.—; Švica od 478.— do 480.—; Atene od 32.75 do 33.60; Berlin od 588.— do 604.—; Bukarest od 11.— do 11.50 Praga od 73.30 do 73.80; Ogrska od 9.047 do 9.062; Dunaj od —348 do —344; Zagreb od 43.8 do 44.—. Renskiške obveznice 66.75. VALUTE: Trst, 13. januarja. Avstrijske krome od 0.9345 do 0.9354; dinarji od 43.50 do 44.—; dolarji od 24.65 do 24.80; novi po 20 frankov od 94.— do 97.— four Sterling od 1.010 do 1.015.

JAKOB BEVC urarna in zlatavna Trst, Campo S. Giacomo 5

Tisto kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah krome razvorne vrste kot vsi drugi. Zaloga raznovrstnih ur in zlatenine. (761)

Dr. Rudolf Zaletel zdravnik za notranje, kirurške in ženske bolezni 138 ordinira od 9—12 in od 14—16 ure v Kozleku št. 159 pri H. Bistriči

Zobozdravnik Med. U. dr. D. Sardoč specialista za ustne in zobne bolezni perfekcioniran na dunajski kliniki ordinira v TRSTU Via M. R. Imbriani 16, I. (prej Via S. Giovanni) od 9-12 in od 3-7 829

Zobozdravniški ambulatorij dr. D. Carnicich & dr. Fr. Gruden v Postojni se je preselil v prostore dr. Frana Gruden (Kutinova hiša) nasproti lekarne (97) Tehnični vodja I. Friedmann

KRONE po L 2.10 komad Zlato, briljante, platin, 20-kronske zlate komade kupuje in plačuje po najvišjih cenah Albert Povh — urarna Trst, Via Mazzini 46

Predno prodaste KOŽE 827 kun, lisic, vider, divjih koz in druge divjačine kakor tudi domačih živali, vprašajte za ceno FRANCA STRES KOBARID Založna usnia in vsakovrstnega obuvala, na drobno in debelo. Blago prvovrstno. Cene zmerne.

KRONE po 2.10 827 plačuje ALOJZIJ POVH, Piazza Garibaldi 2 prvo nadstropje Pazite na naslov! Pazite na naslov! Najvišje cene plačujem za KOŽE 827 kun, zlati, lisic, dihurjev, vider, jazbecov, mačk vveric, krivov, divjih in domačih zajcov. D. WINDSPACH Trst, Via Cesare Battisti št. 10 II. nadstr., vrata 18 (61) Sprejemajo se pošiljate po pošti

Priporočljive tvrdke „Adria čevlji“ irgovina GORICA — Corso Verdi 32

Narodna tiskarna združena s knjigovoznico GORICA — Via C. Favetti 9. Narodna knjigovoznica združena s papirnico GORICA — Via G. Carducci 7.

BREŠČAK ANTON Zaloga in tovarna poštiva GORICA — Via G. Carducci 14.

Brata CEJ slikarja GORICA — Via Ascoli 5.

KRUŠIČ in SIN krojaška mojstra GORICA — Corso Emanuele III. 37.

ŠULIGOJ JAKOB urar in zlatar GORICA — Via Carducci 19.

KERŠEVAN JOSIP Dvokolesa, šivalni stroji, puške GORICA — Piazza Cavour 9.

ČUK ELIJA šivalni stroji in dvokolesa GORICA — Piazza Cavour št. 9.

DRAŠČIK KARL pekarna in slaščičarna GORICA — Via Carducci 21.

JAKOB BRATUŽ pekarna in slaščičarna GORICA — ul. Mamelli 6. (Soiska ul.)

MAVRIČ ANDREJ manufakturna trgovina GORICA — Via Carducci 3.

Martin Poznajelek krojačnica z izbiro vzorcev TRST — Via Giosue Carducci 36.

Manufakturna trgovina Pri Slavcu TRST — Via Guardia 26.

MOLAR JOSIP Gostilna GORICA — Via Monache 11.

Gostilna PRINČIČ prenočišča GORICA — Via N. Sauro 18.

Tržaška posojilnica in hranilnica registrirana zadruga z omejenim poročilom uraduje v svoji lastni hiši ulica Torrebianca 13, I. nadst. Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje po 4% večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema „činarje“ na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. Čevak od vlog plača zavod sam. Daje posojila na knjižice, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru. Ne razpolaga varnostne celice (safe) Uradne ure za stranke od 8' do 13 in od 16 do 18 Ob nedeljah je urad zaprt. Štev. telef. 25 — 67. Najstarejši slov. denarni zavod